

KOMPAS

Colofon

Jaargang: 15
Nummer 1 en 2
Augustus 2023

Werkmateriaal met verwerkingsmogelijkheden voor leidinggevend en kinderen van -12 kinderclubs.

Redactie

Plony Herweijer, voorzitter
Janneke de Jongh
Janita Molenaar
Janneke Mourits
Dicky Qualm-Visser
Nicoline van Wijngaarden-Kersten
Jaco Zijl

Uitgave

Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten
Houttuinlaan 7
3447 GM Woerden
T: (0348) 489948
I: www.jbgg.nl
E: info@jbgg.nl

Van de redactie

Aan tafel! Deze roep hoor je regelmatig in gezinnen. Tijd om te gaan eten, tijd voor de gezamenlijke maaltijd. In de Bijbel komen ook tal van maaltijden voor. Daarover ga je dit seizoen met de kinderen in jouw gemeente nadenken. De eerste twee nummers van *Kompas* gaan over de koninklijke bruiloft en over de meest indrukwekkende maaltijd die we in de Bijbel vinden: het Heilig Avondmaal.

In deze handleiding vind je de gebruikelijke vertelschets en antwoorden van opdrachten in de werkboekjes. Nummer 2 heeft een iets andere opzet: het is een Bijbelstudie. Voorbereiding van een verenigingsmiddag of -avond is altijd belangrijk, maar zeker bij het themanummer over het Heilig Avondmaal. Niet alleen omdat het een teer onderwerp is, maar ook omdat Bijbelstudie met jonge kinderen een goede voorbereiding vereist. Uiteindelijk gaat het niet om de vereniging of de club, maar om het Woord van God. Van harte zegen toegewenst bij het bestuderen van en het nadenken over de Bijbelse boodschap van zonde en genade!

Namens de redactie,

Evert Barten

verbindt jongeren

Het grote avondmaal

Jaarthema: Aan tafel

Toelichting op het thema

Dit jaar gaan de schetsen over maaltijden in de Bijbel. Vandaar het jaarthema: 'Aan tafel'. Deze schets gaat over de gelijkenis van het grote avondmaal die de Heere Jezus vertelde toen Hij in huis was bij een overste van de Farizeeën.

Aanleiding voor de gelijkenis

De Heere Jezus heeft net hiervoor de genodigden een gelijkenis verteld over de laagste plaats aan tafel (niet hoogmoedig zijn, maar nederig.) Direct daarna heeft Hij hen geleerd om bij het houden van een maaltijd niet iets terug te verwachten of dit uit eerzucht te doen, maar dat het veel beter is om armen, verminkten, kreupelen en blinden uit te nodigen. Dit staat beschreven in Lukas 14:1-14. Hierop reageert een van de genodigden met de opmerking: *Zalig is hij, die brood eet in het Koninkrijk Gods*. Hierop antwoordt de Heere Jezus met het vertellen van de gelijkenis van het grote avondmaal.

Let op: Verwar deze gelijkenis niet met de gelijkenis uit Mattheüs 22:1-14, waar het gaat over een koninklijke bruiloft. Deze gelijkenissen hebben zeker overeenkomsten, maar ook verschillen.

Doel van de vertelling

We willen de kinderen met deze vertelling leren dat de (uit)nodiging van de Heere tot ons allemaal komt, maar in het bijzonder tot hen die de Bijbel goed kennen. Alle mensen die het Woord van God horen, worden genodigd om in Hem te geloven en zich te bekeren. Elke dag als we in de Bijbel lezen of eruit horen vertellen, roept de Heere ons: *Bekeer je, want waarom zou je sterven?* Het is onze eigen schuld als we niet willen luisteren naar deze liefdevolle uitnodiging van God, Die ons behoud op het oog heeft.

Introductie van het thema voor de kinderen

Neem naar de clubavond een 'Save-the-date kaart' mee of een uitnodiging voor een jubileum/feest(je).

Je wordt uitgenodigd. Samen met je ouders, (broers en zussen) mag je komen. Al een paar weken van tevoren heb je een uitnodiging/kaart gekregen met de datum erop. Die datum moeten jullie vrijhouden.

? Hoe zouden de bruid en bruidegom/ of je vriend(in) reageren als je op het laatste moment laat afweten omdat je zegt dat je het te druk hebt?

? Zou jij dat doen als je uitgenodigd was door je beste vriend(in)? Of als het een bruiloft van je broer of zus was?

? Waarom zou je dat niet doen? Waar heeft dat mee te maken?

(Antwoord: met liefde. Als je veel om iemand geeft of je houdt van iemand, sla je zo'n uitnodiging niet af. Je wil dat dan ook niet. Je wil dan graag komen).

Daarover gaat het in de gelijkenis die de Heere Jezus vertelt.

Zingen en lezen

Zingen

Psalm 33:6

Psalm 65:2

Psalm 81:13,14

Psalm 95:4, 5

TZE 117: Zoekt eerst het Koninkrijk van God

TZE 69: Neem mijn leven, laat het Heer

Lezen

Lukas 14:12-24

Kerntekst

Lukas 14:23b *Dwing hen in te komen, opdat mijn huis vol worde.*

Vertelling

Het is sabbat. In het huis van de overste van de Farizeeën zit een aantal mensen. Ook de Heere Jezus is er. De genodigden hebben zojuist naar Hem geluisterd. Hij heeft een zieke genezen. En dat op de sabbat! “Jullie halen toch ook je dier uit de sloot als het op de sabbat daarin valt? Zou je dan niet een zieke op de sabbat mogen helpen en genezen?” Ze weten niet goed wat ze op Jezus’ woorden zeggen moeten. Ze zijn stil.

Jezus heeft gezien hoe ze een plaats opzochten toen ze binnenkwamen. Ze wilden graag de beste plek. Maar Jezus leert hun dat het beter is om de minst belangrijke plaats in te nemen als je uitgenodigd bent op een maaltijd. Hoog denken van jezelf is niet goed. Het brengt je niet bij God. Wees nederig en neem de minst eervolle plaats aan tafel. Geef de beste plaats maar aan een ander.

De overste van de Farizeeën heeft het ook gehoord. Hij heeft Jezus in zijn huis genodigd voor een maaltijd. Hij en de andere Farizeeërs zijn nieuwsgierig naar de woorden van Jezus. Ze willen Hem weleens wat langer en dan van dichtbij horen spreken. Daarom is Jezus nu in het huis van de Farizeeër. Hij zit aan tafel. Jezus kijkt naar hen. Maar Hij ziet meer dan alleen hun wantrouwende gezichten. Hij kijkt in hun hart. Hij weet wat ze denken. Hij weet dat ze niets van Hem moeten hebben. Jezus praat verder.

Hoor eens? Wat zegt Hij nu? De genodigden luisteren. “Wanneer gij een middag- of avondmaal zult houden, zo roep dan niet uw vrienden, uw broeders, of uw rijke bureu. Want dat doet u misschien wel om er zelf beter van te worden. U doet dat misschien wel om er aanzien en eer van te krijgen. U verwacht dan om zelf weer uitgenodigd te worden. Maar dat is niet goed. U wilt misschien nog een betere maaltijd klaarmaken dan uw

vrienden. Nee, nodig de armen maar uit. Zij kunnen niets teruggeven. Als je zo doet, zul je genade ontvangen en zul je pas werkelijk rijk zijn. God zal je zegenen. Als Gods Koninkrijk komt, zul je daarbij mogen zijn.”

Eén van de genodigden die ook naar de woorden van de Heere Jezus heeft geluisterd, zegt opeens: “Zalig is hij die brood eet in het Koninkrijk Gods.” Wat ben je gelukkig als je in het Koninkrijk van God zal mogen zitten en daar brood zal mogen eten.

Jezus hoort het. De farizeeën vinden het zo vanzelfsprekend, dat zij daarbij zullen zijn.

Maar is dat zo? Hij gaat hen er een gelijkenis over vertellen. Laten we meeluisteren...

Het is een geweldige drukte in het huis van de heer. Hij wil een grote avondmaaltijd maken en veel gasten uitnodigen. De knechten hebben genoeg te doen. Ze lopen af en aan. Wat moet er veel geregeld worden! Over enkele dagen is het al zover. Dan houdt hun heer een grote maaltijd met veel gasten. De gasten zijn al van tevoren uitgenodigd. Ook dat hebben de knechten gedaan. De mensen die voor de maaltijd moeten zorgen, hebben het heel druk. Alles moet goed verzorgd zijn. En alles moet op tijd klaar zijn. Als dan eindelijk alles klaar is, dan mogen de genodigden op het feest komen. De heer stuurt een knecht om hen te roepen. De genodigden mogen komen. Alles is gereed.

Als de knecht bij de eerste mensen komt die uitgenodigd waren, roept hij het uit: “Kom nu! Alles is klaar! Alles voor de maaltijd staat gereed!” Maar, wat is dat? De genodigden willen niet komen! Ze schudden hun hoofd. Ze hebben veel te veel andere dingen te doen. Ze hebben geen tijd. Of... hebben ze geen zin? “Het spijt me heel erg”, zegt iemand, “ik heb net een akker gekocht. Ik moet er echt heen om te kijken of alles er goed bij ligt. Ik verontschuldigd me. Ik kan nu niet komen”.

Wat is dat vreemd. Hij wist toch van de maaltijd af? Hij kan toch ook morgen naar die akker gaan kijken? Is die akker dan belangrijker dan de uitnodiging voor de maaltijd?

De knecht komt bij de volgende genodigde. De uitnodiging klinkt weer: “Kom nu, alles staat klaar. Al het eten is klaargemaakt. De tafels staan vol. Kom!” Maar ook deze man verontschuldigt zich. “Ik kan helaas niet komen, want ik heb juist nieuwe ossen gekocht en ga vandaag proberen of ze hun werk goed kunnen doen. Ik kan nu niet komen. Geef het maar door dat het me heel erg spijt.”

Is het bij deze genodigde ook al zo? Hij kan toch ook morgen zijn werk met de ossen doen? Zijn die ossen dan belangrijker?

Weer gaat de knecht zonder resultaat weg. Ook deze genodigde gaat niet mee. Dan gaat hij naar de derde. Maar ook die steekt zijn armen in de lucht en roept: “Ik ben pas getrouwd, en daarom kan ik echt niet komen! Ik heb nu geen tijd!”

Deze genodigde verontschuldigt zich niet eens! Hij zegt alleen dat hij geen tijd heeft. Is dat zo? Hij heeft geen zin om te gaan. Hij blijft liever thuis.

Wij worden ook uitgenodigd. Lees maar in de Bijbel. *Komt, kinderen, hoort naar Mij! En Mijn zoon, mijn dochter, geef Mij uw hart en Komt allen tot Mij en Ik zal u rust geven.* Hoor je dat? Dat zijn allemaal uitnodigingen van de Heere voor jou. De Bijbel staat er vol van. Wat doe je met die uitnodigingen? Leg je ze naast je neer? Misschien denk je ook wel: nu heb ik echt geen tijd, ik moet eerst dit of eerst dat doen. Zijn de dingen van deze wereld voor jou ook belangrijker dan de uitnodiging van de Heere?

Daar gaat de knecht. Hij moest de gasten gaan halen, maar niemand wil mee. Ze hebben het allemaal te druk met andere dingen. Met hun werk, met hun gezin en met van alles en nog wat. Hij gaat alleen terug naar het huis

van zijn heer. "Heer", zegt hij, "er wilde niemand mee. Ze hebben allemaal andere dingen te doen die ze belangrijker vinden dan naar uw avondmaal te komen".

Wat wordt de heer boos! "Deze mensen heb ik van tevoren uitgenodigd. Ze wisten dat ik een maaltijd ging houden. Ze hadden er rekening mee kunnen houden, maar hebben dat niet gedaan. Nee, ik zal ze niet nog een keer roepen. Ik zal nu andere mensen uitnodigen." Hij zegt tegen zijn knecht: "Ga naar de stad en zoek in de straten en wijken naar armen, verminkten, kreupelen en blinden. Breng hen hier binnen. Neem die mensen mee. Zij mogen met mij eten".

Daar gaat de knecht weer. Hij doet wat de heer hem opgedragen heeft. En het gaat goed. De blinden geven hem een hand en gaan mee. De knecht brengt hen binnen in de eetzaal. De kreupelen worden gedragen. Ze mogen allemaal binnen komen. Dan kan de knecht geen mensen meer vinden. Maar er is nog wel plaats aan de tafel. "Heer", zegt hij, "ik heb gedaan wat u zei, maar de tafel is nog niet vol. Er is nog plaats." "Ga dan buiten de poorten van de stad zoeken in de heggen en struiken. Misschien vind je daar nog mensen. Nodig hen uit! En als ze niet durven of kunnen, dwing ze dan om mee te gaan. Zeg maar dat alles klaar staat! Roep ze, want ik wil dat mijn huis vol wordt. Ik wil dat alle plaatsen bezet zullen zijn!"

Buiten de poort... in de heggen en de struiken, daar wonen de allerarmsten. Mogen die ook komen? De bedelaars, de dieven? Ja, juist zij worden uitgenodigd. Wat een wonder! Ze hebben niets om mee te nemen. Mogen ze zo vuil en arm straks wel naar binnen? Ja, de heer zegt het. En als ze het niet durven, dan moet de knecht ze dwingen om te komen. Want de maaltijd zal doorgaan!

Hoe arm, hoe vuil, hoe ze er ook uitzien, welke huidskleur ze ook hebben... dat maakt niet uit. Alle soorten mensen mogen komen. Want de heer heeft gezegd dat zijn huis vol moet komen!

En kijk... ze komen!

Het is stil in het huis van de Farizeeër. De woorden van de Heere Jezus zijn duidelijk. "Niemand van de eerste genodigden zal meer binnen kunnen komen. Ze zullen niet mee mogen eten. Het is nu te laat. Deze genodigden waren het niet waard".

De farizeeërs hebben geluisterd. Jezus heeft hen gewaarschuwd. Niemand van de mensen die de uitnodiging afsloeg, zal nog binnenkomen. Hij, De Heere Jezus Zelf, nodigt. Begrijpen ze waarom Jezus deze gelijkenis aan hen vertelt?

De heer in de gelijkenis is God in de hemel. En de Heere Jezus is Zijn Knecht, Die naar deze wereld is gekomen om mensen, zondaren te roepen. De eetzaal is de hemel. De Heere wil mensen zalig maken en in de hemel brengen. De Heere Jezus is naar deze aarde gekomen. Hij heeft geroepen: "Het is volbracht!" Alles is gereed. Daar had God Zelf voor gezorgd. Het Lam is geslacht! Hoor dan Zijn stem! Nog steeds roept Hij je. Hij nodigt je uit. Kom! Ga tot Hem met al je zonden, want alle dingen zijn gereed! Hoor je Zijn stem? Elke keer als je over Hem hoort vertellen, roept Hij je. Elke dag als je uit de Bijbel leest, roept Hij je nog een keer. Ga maar als een arme, blinde, kreupele. Het maakt niet uit wie je bent. Hoe erg je gezondigd hebt. Iedereen wordt genodigd. De Heere is het zo waard.

Heb je het druk? Heb je geen tijd of geen zin? Denk dan aan de gelijkenis. Jezus was zelfs in het huis van een Farizeeër gekomen om samen te eten. En Hij zwijgt niet, nee, Hij roept hen elke keer op om in Hem te geloven. Jezus nodigt hen ook nu, tijdens deze maaltijd uit. Hij roept hen tot de zaligheid, maar ze willen niet komen. Ze geloven niet. Wat erg.

Als ze nu de uitnodiging van de Heere Jezus afslaan, dan zitten ze straks niet aan de tafel in het Koninkrijk van God. Dan is het te laat. Als zij Hem nu verwerpen, zal Hij hen straks verwerpen. Ze denken goed van zichzelf.

Deze vrome, godsdienstige mannen hebben uiteindelijk de Heere Jezus niet nodig. Dan zullen de mensen die er volgens de farizeeën niet bij horen hun plaatsen innemen. Dan zullen tollenaars, zondaren en Samaritanen in hun plaats aanzitten. En dan nog zijn er plaatsen over. Dan zullen de heidenen komen, in de plaats van die mannen, die het Woord van de Heere zo goed kennen, maar er niet naar wilden luisteren. De Heere Jezus geeft ook deze heidenen een plaats.

En jij?

Omdat Hij nu voor alles gezorgd heeft, kan het! Er is nog plaats! Zelfs voor de mensen die het ergst gezondigd hebben.

Zie je hem zitten? Levi? Een tollenaar... een zondaar.

Zie je hem zitten? David? Een moordenaar... een zondaar.

Ze zijn ingegaan in het Koninkrijk van God: Lazarus, Bartimeüs, Petrus, Manasse....

Door Zijn genade mogen ze daar aanzitten. Ze mogen eeuwig feestvieren in de hemel. Zonder pijn, zonder verdriet, Hem eeuwig alle lof en eer toezingen, Die Hij zo waard is. Ze mogen altijd bij Hem zijn, Die hen genodigd heeft, hoe vuil en arm ze ook waren. Wat een wonder.

Hoor jij daar ook al bij?

Hoor... Hij roept! Hij nodigt! Ga dan nu en stel het niet uit. Alles is gereed!

Als jij Zijn stem dan nu hoort,
Geloof Zijn heil- en troostrijk woord,
Verhard je niet, maar laat je leiden.
(Naar Psalm 95:4b)

Achtergrondinformatie bij het Bijbelgedeelte voor leidinggevenden

---

De evangelieverkondiging aan de heidenen

In deze gelijkenis voorzegt de Heere Jezus dat het Evangelie van de Joden, voor wie het in de eerste plaats bestemd is en blijft, naar de heidenen zal gaan. De vervulling van deze profetie kunnen we lezen in het boek Handelingen, waar Paulus en Barnabas tegen de Joden spreken: Het was nodig dat eerst tot u het Woord Gods gesproken zou worden; doch nademaal gij hetzelfde verstoot en uzelf het eeuwige leven niet waardig oordeelt, zie, wij keren ons tot de heidenen. Want alzo heeft de Heere geboden, zeggende: *Ik heb u gesteld tot een licht der heidenen, opdat gij zoudt zijn tot zaligheid, tot aan het uiterste der aarde. Als nu de heidenen dit hoorden, verblijdden zij zich en prezen het Woord des Heeren; en er geloofden zovelen als er verordineerd waren tot het eeuwige leven.* (Handelingen 13:46-48). En: *Het zij u dan bekend, dat de zaligheid Gods den heidenen gezonden is en dezelve zullen horen* (Handelingen 28:28).

De evangelieverkondiging aan Israël

We moeten deze gelijkenis (en ook andere) niet zo verstaan dat God Israël voortaan voorbijgaat en het heil alleen voor de heidenen bestemd is. Het Evangelie moet aan alle volken verkondigd worden, of dat nu Joden of heidenen zijn, zij het wel eerst en vooral aan de Joden, omdat zij de oudste rechten hebben. En dat niet enkele malen, maar altijd weer. Wie beweert dat evangelieverkondiging of zending onder de Joden niet nodig of niet gewenst is, dwaalt. Dan zou het ook voor ons niet meer nodig zijn en zouden we de kerkdeuren wel kunnen sluiten.

Het behoud van Israël

Hij is gekomen tot het Zijne en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen. Maar zovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijn Naam geloven (Johannes 1:11 en 12). Ook in deze tijd en in alle eeuwen daarna zijn er veel Joden die de Heere Jezus wel aannemen als hun Messias: vele tollenaars, zondaren, ook Farizeeërs, en de duizenden op de pinksterdag en nog vele duizenden daarna.

Gods beloften in Christus worden aan Israël vervuld: *Want die zijn niet allen Israël die uit Israël zijn (Romeinen 9:6). Alzo is er dan ook in deze tegenwoordige tijd een overblijfsel geworden naar de verkiezing der genade (Romeinen 11:5).* Hetgeen Israël zoekt, dat heeft het niet verkregen: maar de uitverkorenen hebben het verkregen en de anderen zijn verhard geworden (Romeinen 11:7).

Verachting van het evangelie

Hoewel deze gelijkenis in eerste instantie slaat op het volk Israël, dat merendeels het Evangelie veracht, slaat het niet minder op alle 'christenen' die het Evangelie wel kennen en horen, maar niet gehoorzamen. Zij vallen ook onder hetzelfde oordeel als de genodigden die geen gehoor gaven aan de oproep: *'Kom nu!' Als iemand de Wet van Mozes heeft tenietgedaan, die sterft zonder barmhartigheid onder twee of drie getuigen. Hoewel te zwaarder straf, meent gij, zal hij waardig geacht worden, die den Zoon Gods vertreden heeft, en het bloed van het testament onrein geacht heeft, waardoor hij geheiligd was en den Geest der genade smaadt heeft aangedaan? Want wij kennen Hem, Die gezegd heeft: Mijn is de wrake, Ik zal het vergelden, spreekt de Heere. En wederom: De Heere zal Zijn volk oordelen. Vreselijk is het te vallen in de handen van de levende God (Hebreeën 10:28-31).*

Roeping

Allen die het Evangelie horen, worden persoonlijk door de Heere Jezus geroepen tot de zaligheid. Ook al wordt het Evangelie door gewone mensen verkondigd, van elke dienaar van Christus geldt: *Wie u hoort, die hoort Mij; en wie u verwerpt, verwerpt Mij; en wie Mij verwerpt, die verwerpt Degene Die Mij gezonden heeft (Lukas 10:16).*

In Mattheüs 22:14 staat: *Velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.* In verhouding tot het grote aantal dat geroepen is, zal het een klein gedeelte zijn wat op Zijn roepstem heeft geloofd (zie ook Dordtse Leerregels artikel 6).

God nodigt ons tot Zijn heil. Lees Jesaja 55: *O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk... (vers 1) en: Zoekt den Heere, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is' (vers 6).*

Verontschuldiging

Opmerkelijk in de gelijkenis is, dat allen die de heer (God) roept, zich verontschuldigen. Ze vinden hun aardse bezigheden en leven belangrijker dan het hemelse leven. De een heeft het druk met zijn werk, de ander weer met zijn vrouw. De een verontschuldigt zich beleefd, de ander grof. De een doet voorkomen alsof hij wel belangstelling heeft voor het Evangelie, maar komt het hem nu niet gelegen. De ander interesseert het helemaal niets. De allerergste verontschuldiging van de mens zijn de uitvluchten: "De mens kan er toch niets aan doen. Hij kan zichzelf niet bekeren. Het is een gave van God."

Deze verontschuldiging komt nergens in de Bijbel voor. Als we de verkiezing gaan gebruiken als argument, gaan we zo ons verontschuldigen. We leggen dan de roeping naast ons neer. Maar wat we ook voor een verontschuldiging hebben, het komt uiteindelijk op hetzelfde neer: Zij wilden niet komen. (Mattheüs 22:3). En: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben (Johannes 5:40).* Het is daarom onze eigen schuld als we verloren gaan. De Heere Jezus zegt Zelf: *Ik ben de Deur; indien iemand door Mij ingaat, die zal behouden worden (Johannes 10:9).* Als iemand het Evangelie verwerpt, doet hij de deur van het koninkrijk van God zelf dicht. Als we het Evangelie niet verwerpen, komt de nodiging steeds weer tot ons, zoals bijvoorbeeld in Spreuken 9:1-6: *... Zij nodigt... Komt, eet van Mijn brood, en drinkt van den wijn, die Ik gemengd heb. Verlaat de slechtigheden en leeft! Zo lang wij leven, roept God ons. God wil ook niet dat wij verloren gaan.*

Verwijzing naar de belijdenisgeschriften

Dordtse Leerregels Hoofdstuk 2 artikel 5: *Voorst is de belofte des Evangelies, dat een iegelijk die in den gekruisigde Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; welke belofte aan alle volken en*

mensen tot welke God naar Zijn welbehagen Zijn evangelie zendt, zonder onderscheid moet verkondigd en voorgesteld worden, met bevel van bekering en geloof.

Dordtse Leerregels Hoofdstuk 2 artikel 6: *Doch dat velen, door het Evangelie geroepen zijnde, zich niet bekeren, noch in Christus geloven, maar in ongeloof vergaan, zulks geschiedt niet door gebrek of ongehoorzaamheid van de offerande van Christus aan het kruis geofferd, maar door eigen schuld.*

Lees ook eventueel ter voorbereiding van de avond Hoofdstuk 2 artikel 7 en 8 over de verkiezing.

Antwoorden bij werkboekje -10

Weet je het nog?

1. Een heer maakte een grote .... (antwoord: maal + tijd)
2. Hij nodigde veel ... (antwoord: gas+ ten)
3. De eerste genodigde had het druk met zijn ... (antwoord: ak + ker)
4. De tweede genodigde had net nieuwe ... gekocht (antwoord: os + sen)
5. De derde genodigde was pas ... (antwoord: ge + trouwd)
6. Toen moest de knecht gaan zoeken in de ... en ... (antwoorden: wij + ken, stra + ten) van de stad.
7. Daarna was er nog plaats. Toen moest de knecht gaan zoeken in de ... en .... buiten de stad. (antwoorden: heg+gen, strui+ken)
8. Toen werd het huis van de heer ... (antwoord: vol)
9. Zo zal eenmaal de ...vol zijn met kinderen van God (antwoord: he + mel)

Er blijven vijf labels met woordstukken over. Zet ze in de goede volgorde. Wat staat er?

Antwoord: al + les + is + ge + reed.

Te druk en geen tijd...

Ben je het eens met de volgende zinnen/stellingen? Waarom wel/niet?

- Iedereen mag zelf weten of je op een uitnodiging ingaat of niet. Je werk gaat toch voor een maaltijd of een feest?
- Als je het druk hebt, is het toch niet erg om een keer het Bijbellezen of bidden over te slaan?
- Je mag nooit je werk, je huiswerk of je vrienden belangrijker vinden dan het Woord van God.
- Ook als je God echt liefhebt, is het soms moeilijk om de dienst van de Heere voorrang te geven.
- Het is niet verkeerd als je druk bent met je werk. God wil toch dat we werken en niet lui zijn?

Antwoorden bij werkboekje +10

Weet je het nog?

'Wie worden er genodigd?'

In de puzzel zie je letters in verschillende gekleurde vakjes staan.

Zoek dezelfde kleuren bij elkaar en maak van de letters woorden.

1. Het rode woord is **Joden**
2. Het blauwe woord is **farizeeën**

Wie worden in de gelijkenis met hen vergeleken?

(antwoord: de eerste genodigden)

3. Het groene woord is **tollenaren**

Wie worden in de gelijkenis met o.a. hen vergeleken?

(antwoord: de mensen die de knecht moet gaan zoeken in de straten en wijken van de stad)

4. Welke mensen zouden nog meer bij deze groep horen?
(antwoord: dieven, leugenaars, etc: zondaren en Samaritanen. Allen die niet bij het Joodse volk hoorden)
5. Het gele woord is **heidenen**
 Wie worden in de gelijkenis met hen bedoeld?
(antwoord: de mensen buiten de stad, in de heggen en struiken)
6. Wat betekent dat: "buiten de stad" als je denkt aan onze tijd?
(antwoord: zendingsopdracht: aan alle mensen over de hele wereld moet het Evangelie verkondigd worden)
7. Bij welke groep horen wij, als christenen, denk je?
(antwoord: bij de eerste genodigden, maar ook bij de heidenen, want we horen niet bij het Joodse volk)

Te druk en geen tijd....

Ben je het eens met de volgende zinnen/stellingen? Waarom wel/niet?

- Iedereen mag zelf weten of je op een uitnodiging ingaat of niet.
- Je werk gaat toch voor een maaltijd of een feest?
- Als je het druk hebt, is het toch niet erg om een keer het Bijbellezen of bidden over te slaan?
- Je mag nooit je werk, je huiswerk of je vrienden belangrijker vinden dan het Woord van God.
- Ook als je God echt liefhebt, is het soms moeilijk om de dienst van de Heere voorrang te geven.
- Het is niet verkeerd als je druk bent met je werk. God wil toch dat we werken en niet lui zijn?

Geweigerd...

Veel mensen zijn geroepen, maar luisteren niet naar de stem van God.

- a. Wanneer hoor je bij de mensen uit bovenstaande zin?
(Antwoord: Als je wel de stem van God hoort en dus elke keer uit de Bijbel hoort lezen / preken, maar je doet er niets mee. Je stopt het weg. Je denkt er niet meer aan. Je stelt andere dingen op de eerste plaats. Als je denkt: Ik heb nu geen tijd, dat komt nog wel).
- b. Hoe worden we geroepen?
(Antwoord: Door het lezen in de Bijbel, door de Bijbelverhalen die horen, door de preken die de dominee elke week uitspreekt).
- c. God roept ons. Maar hij gebruikt daar mensen voor. Noem eens een paar voorbeelden.
(Antwoord: De meester/juf/godsdienstdocent, de dominee/ouderling, mijn vader en/of moeder...)
- d. Wat zeggen we eigenlijk tegen de Heere als we weigeren te komen? Als we doorleven en niet naar de stem van God in Zijn Woord luisteren?
(Antwoord: We zeggen dan eigenlijk 'Nee' tegen God. 'We hebben U niet nodig. Ik wil mijn eigen zin doen in mijn leven. Ik kan wel zonder U.')
- e. Kan een mens, en kun jij, leven zonder de Heere?
(Antwoord: Nee, het lijkt dat we zonder God wel kunnen leven, maar uiteindelijk gaan we verloren. God zorgt ook voor ons. Zonder Hem kunnen we niets. Maar dat voelen we vaak niet zo.)
- f. Wanneer komt er aan de uitnodiging een eind?
(Antwoord: Als we sterven. Dan zal de straf komen omdat we niet geluisterd hebben naar Zijn roepstem om te komen tot Hem).
- g. Waarom geeft God ons nog tijd/het leven?
(Antwoord: Omdat God niet wil dat we verloren gaan. God zoekt ons behoud. Hij wil dat we naar Hem luisteren en eeuwig zullen leven om Hem groot te maken.)

Het Heilig Avondmaal - Bijbelstudie

Jaarthema: Aan tafel

Toelichting op het thema

Dit jaar is het thema van Kompas: Aan tafel! Maaltijden in de Bijbel. Een maaltijd die door de Heere Jezus is ingesteld en die wij ook nu nog regelmatig houden, is het Heilig Avondmaal. Daarover gaat deze schets. Het is een Bijbelstudie, zodat er veel ruimte is voor een gesprek rond dit thema.

Doel van de vertelling

- De kinderen leren wat het Heilig Avondmaal betekent en waarom de Heere Jezus Zijn lichaam en bloed geeft, en waarom Hij dit laat zien in de tekenen van brood en wijn.
- De kinderen zien dat het houden van het Heilig Avondmaal een opdracht is: Doet dat tot Mijn gedachtenis.
- Leren Bijbellezen.
- Kinderen laagdrempelig kennis laten maken met het doen van Bijbelstudie.

Introductie van het thema voor de kinderen

Drie mogelijkheden:

1. Vraag van tevoren of het mogelijk is om het avondmaalstel te mogen bekijken. Zet alles klaar op een tafel. Je kunt ervoor kiezen om het avondmaalstel bij binnenkomst te bedekken met het kleed dat er ook over ligt als het Avondmaal gehouden wordt. Laat als introductie de kinderen de kan zien, de bekers, de borden, het kleed. Veel kinderen zien dit alleen van veraf. Wat vinden ze er van? Hadden ze gedacht dat het er van dichtbij zo uit zou zien?
2. Maak van tevoren een uitnodiging voor de kinderen om te komen eten bij de koning en de koningin. Geloof je dat die uitnodiging klopt? Wanneer geloof je dat? (Als de handtekening van de koning onder de uitnodiging staat.) Stel dat het toch echt zou zijn, hoe denk je dat de tafel gedekt zal zijn? Hoe zal het eten zijn? Hoe bereid je je op die maaltijd voor?
3. Als je je feestje houdt, ga je meestal ook met elkaar eten. Soms ergens anders, soms gewoon gezellig thuis. Wie nodig je uit? Waarom is samen eten fijn? Wat doe je om het extra mooi en gezellig te maken?

Aanwijzingen voor gebruik

Hieronder volgen twee methoden die gebruikt kunnen worden bij het doen van Bijbelstudie.

Bijbelstudie doen met kinderen vraagt een goede voorbereiding. In tegenstelling tot één leidinggevende die een Bijbelverhaal voorbereidt, is het hierbij belangrijk dat alle leidinggevende zich voorbereiden op de Bijbelstudie. Belangrijk om te onthouden bij het doen van Bijbelstudie: Het gaat niet om het geven van goede antwoorden op de vragen, maar om het in gesprek zijn met kinderen rondom een Bijbelgedeelte. Bereid je daarom goed voor als leidinggevende en geef leiding aan het Bijbelstudiegroepje.

In de handleiding wordt bij de vragen een antwoord geformuleerd. Dat kan gevaarlijk zijn, want het kan het gesprek belemmeren. Gebruik de antwoorden daarom ook voor jezelf alleen als 'denkduwertje' en niet als een 'oplossing/pasklaar antwoord'. Het gaat immers om het gesprek. Zie het als een mogelijke hulp bij het gesprek.

Methode 1: OIT methode (deze methode wordt in de schets gebruikt)

Dit wil zeggen dat een Bijbelgedeelte eerst geobserveerd wordt, vervolgens geïnterpreteerd en uiteindelijk toegepast.

Vorbereiding

Thuis:

Lees het gedeelte thuis zelf rustig en grondig door, het liefst met de kanttekeningen en eventuele Bijbelverklaring erbij.

Op de avond zelf:

Zorg dat het gedeelte van tevoren gelezen wordt.

Vorm groepjes van 6 tot 8 personen.

Uitvoering:

Lees met de kinderen het stukje uit de Bijbel dat bij het onderwerp hoort.

Daarna kun je kort met elkaar het Bijbelgedeelte overdenken.

Dit overdenken gaat aan de hand van drie basisvragen.

1. Kijken	Wat staat er in de tekst?	Observatie
2. Begrijpen	Wat is de betekenis van dit gedeelte?	Interpretatie
3. Toepassen	Hoe kun je een brug slaan vandaag?	Toepassen

Methode 2: Eerste indruk

Vorbereiding

Thuis:

Lees het gedeelte thuis zelf rustig en grondig door, het liefst met de kanttekeningen en een eventuele Bijbelverklaring erbij.

Op de avond zelf:

- Zorg dat het gedeelte van tevoren gelezen wordt.
- Vorm groepjes van 6 tot 8 kinderen.

Uitvoering:

- Het idee achter deze werkvorm is dat over een tekst meer te zeggen is dan op het eerste gezicht lijkt. Dit kan een verrassend licht werpen op de tekst.
- De leidinggevende leest de tekst (bijvoorbeeld een Bijbelgedeelte) langzaam voor. Vooraf vraagt hij de kinderen goed en geconcentreerd te luisteren.
- De kinderen wordt gevraagd te luisteren alsof ze de tekst voor het eerst horen en daarbij één gedachte/associatie vast te houden; waaraan moest je denken bij het horen van deze tekst?
- Na het voorlezen maakt de groepsleider een rondje en laat ieder één gedachte geven. Reacties worden op een flap geschreven.
- Nu wordt het gedeelte nogmaals gelezen, terwijl de kinderen meelesen.
- Zijn er nog nieuwe dingen ontdekt, die niet genoteerd staan? Deze worden op de flap bijgeschreven.
- De 'oogst' wordt besproken en samengevat door de groepsleider. Je kunt bijvoorbeeld concluderen dat de tekst ons eigen leven op een verrassende manier kan 'raken'.

Zingen en lezen

Zingen

- Psalm 22:13,16
- Psalm 65:1,2,3
- Psalm 116:4,5,7,10
- Psalm 27:5,7
- Psalm 103:1,2,3,6
- TZE lied 66: Leer mij o Heer' Uw lijden recht betrachten
- TZE lied 73: O, alle dorstigen
- TZE lied 56: Ik wil opstaan en tot mijn vader gaan

Lezen

Lukas 22:14-20

Kerntekst

Lukas 20:19 en 20 *En Hij nam brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het en gaf het hun, zeggende: Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis.*

Desgelijks ook de drinkbeker na het Avondmaal, zeggende: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.

Bijbelstudie

Achtergrondinformatie bij het Bijbelgedeelte

Over het Heilig Avondmaal zijn vele boeken geschreven. Bijvoorbeeld *De godvruchtige Avondmaalganger* van Petrus Immens, of *Ons Avondmaalsformulier* door ds. C. Harinck.

Het zou te ver voeren om in de achtergrondinformatie van deze Kompasschets daar al te uitgebreid op in te gaan. Daarom gaan we er in het kort op in, en dan zo, dat het bruikbaar is voor de kinderen voor wie de informatie bestemd is.

Lukas 22

Op de veertiende dag van de eerste maand wordt het Pascha gevierd. Het is de dag van de ongehevelde broden: het brood zonder zuurdeeg, ofwel de ongezuurde broden.

Johannes en Petrus worden er door de Heere Jezus op uit gestuurd om de Paasmaaltijd te bereiden.

Naar de gewoonte van die tijd liggen de mensen aan tafel. Jezus zegt dat Hij grotelijks begeerd heeft, dit Pascha met zijn discipelen te eten, voor Hij ging lijden. Dat betekent dat Hij er zeer naar verlangd heeft. Wat een wonder is dat! Verlangd om deze maaltijd te houden met mensen die Hem zouden verlaten en verloochenen. Zo beeldt het Heilig Avondmaal Jezus' vrijwillige liefde uit.

Het is een teken en zegel van het Nieuwe Testament of verbond, dat bevestigd is door het bloedvergieten van Jezus Christus.

Joodse viering van de Paasmaaltijd

Hoe werd de Joodse Paasmaaltijd gevierd? Er waren veel voorschriften voor het houden ervan. We gaan hier niet in op de voorbereiding, maar alleen op de viering. We moeten daarbij denken aan een indeling in vieren:

- a. Begin: Als iedereen bijeen is spreekt het hoofd van het gezin de dankzegging uit over de eerste beker. De rechterhand wordt gespoeld en de voorspijs wordt gegeten: groene kruiden, bittere kruiden en saus.
- b. Pascha-liturgie: een van de jongsten vraagt naar de betekenis van de maaltijd en het hoofd van het gezin haalt de woorden uit Exodus 12 aan. Dan wordt er gezongen uit het Hallel (Psalm 113 en 114).
- c. Hoofdmaaltijd: Afspoelen van de handen. Tafelgebed door het hoofd van het gezin voor het ongezuurde brood. De maaltijd wordt gehouden, die bestaat uit het paaslam, ongezuurd brood, bittere kruiden, vruchtenmoes en wijn: de tweede beker.
Opnieuw afspoelen van de handen. Tafelgebed voor de derde beker: de beker der dankzegging, die zo werd genoemd vanwege de verlossing uit Egypte.
- d. Slot: tweede deel van het Hallel: Psalm 115 t/m 118. Lofzegging voor de vierde beker.

Als in Lukas 22:17 gesproken wordt over een beker die Jezus doorgeeft, is dit de eerste beker. In vers 20 gaat het over de derde beker, die de Heere Jezus gebruikt bij de instelling van het Heilig Avondmaal. Deze instelling heeft dus plaatsgevonden aan het einde van de hoofdmaaltijd, voor de derde beker.

Het Hallel

Halleel of Hallel is een Joods gebed bestaande uit de psalmen 113 tot en met 118. Hallel betekent letterlijk "loof" of "prijs". Het woord Halleluja is hiervan afgeleid. Het Halleel is een lof- en jubelzang en wordt uitgesproken op alle Joodse feestdagen met uitzondering van Poerim, en op Rosj chodesj (nieuwe maan) tijdens de Joodse eredienst.

Over het Heilig Avondmaal

Geloof komt voort uit het horen van Gods Woord, zegt de Bijbel (Romeinen 10:17). Maar heeft geloven dan alleen te maken met horen? Of kun je er ook iets van zien, voelen, proeven? In Psalm 34:9 staat: "Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is..." Het Avondmaal maakt het Evangelie zichtbaar en tastbaar.

Het Avondmaal is door de Heere Jezus Zelf ingesteld. Vlak voor Zijn dood kwam Jezus samen met Zijn twaalf discipelen om de paasmaaltijd te eten. Hij brak daar het brood en liet de drinkbeker rondgaan. Dit wijst op een diep geloofsgeheim. Niet lang na het Avondmaal zou de Heere Jezus gekruisigd worden. Hij is het 'Brood des

levens' geworden. Hij is gezegend en gebroken om leven te geven aan allen die in Hem geloven. Als je dat geloven mag, dan mag je door genade deelhebben aan het eeuwige leven met Hem (Johannes 11:25).

Het Heilig Avondmaal is een 'sacrament'. Een sacrament is een heilig, zichtbaar teken en zegel, waardoor we de belofte van het Evangelie beter leren begrijpen. Het Woord van God is het belangrijkste, maar een sacrament versterkt dat. Een stukje brood, een slokje wijn: dat kun je voelen, proeven, doorslikken. Het Avondmaal brengt het Evangelie heel dichtbij. De Heere heeft in Zijn goedheid het Heilig Avondmaal gegeven om de gelovigen te helpen. Hij weet hoe moeilijk het voor zwakke mensen is om het Evangelie te geloven, daarom wil Hij zelfs onze zintuigen inschakelen.

Het houden van het Heilig Avondmaal is een opdracht van de Heere Jezus Zelf. Bij de instelling ervan sprak Hij: "Doet dat tot Mijn gedachtenis." In die woorden ligt de opdracht opgesloten om het Heilig Avondmaal werkzaam te zijn, om daar gebruik van te maken.

Het Avondmaalsformulier laat ons zien wat dat inhoudt om de Heere te gedenken, namelijk na de woorden: *Ten andere, laat ons nu ook overdenken, waartoe ons de Heere Zijn Avondmaal heeft ingezet: namelijk dat wij zulks doen zouden tot zijn gedachtenis. Maar aldus zullen wij Zijner daarbij gedenken.* Het gaat in het Avondmaal niet om 'iets', maar om iemand, een Persoon, de Borg en Middelaar Zelf.

Het Avondmaal is door de Heere Jezus ingesteld tijdens het Pascha of het Pesach-feest. Dat is niet toevallig. Het Pesach-feest was een offerfeest waar ook een maaltijd bij hoorde. Het feest en de maaltijd verwijzen naar de geschiedenis waarin Mozes het volk Israël uit Egypte leidde. In Exodus 11 en 12 lees je dat de Israëlieten per huis een volkomen, een gaaf lam moesten nemen. Op de veertiende dag moesten die lammeren geslacht worden. Het bloed moesten de Israëlieten aan de zijposten en aan de bovendorpel van hun deuren strijken. Dit lam werd diezelfde nacht gegeten, samen met ongezuurde broden en bittere saus: dat is de 'Pesach-maaltijd'. Alle eerstgeborenen van Egypte zouden sterven, maar daar waar het bloed aan de deurpost zat (de huizen van Israël), zou de Heere voorbijgaan en zouden de eerstgeborenen in leven blijven. Als christenen geloven we dat we geen lam hoeven te slachten. Ons paaslam is geslacht: Jezus Christus (1 Kor. 5:7); wie gelooft in Hem heeft het eeuwige leven (Johannes 3:36).

Om het Avondmaal te vieren, is het nodig om jezelf te 'beproeven' (1 Korinthe 11:28). Dat betekent dat je nagaat: Geloof ik dat het waar is wat de Bijbel zegt over mijn zonden? Heb ik berouw over mijn zonden? En geloof ik door genade in de beloften van het Evangelie, in het offer van Christus en de gave van de Heilige Geest? Het gaat er niet om dat je een 'volmaakt' geloof hebt dat nooit wankelt. Het gaat erom dat je Gods belofte gelooft, en die belofte is onwankelbaar! Calvijn zegt: "Als wij om van het Avondmaal weg te blijven, aanvoeren dat ons geloof nog zwak en ons leven nog onvolkomen is, zouden wij op iemand lijken die zich verontschuldigt dat hij geen geneesmiddel neemt, omdat hij ziek is."

Bij het Avondmaal gaat het niet alleen om 'gedenken' (Doet dat tot Mijn gedachtenis), maar ook om verwachten. Het laat gelovigen nu al iets ervaren van het aanzitten aan het bruiloftsmaal van het Lam (Openbaring 19:6-9). Het Avondmaal is een soort 'voorproeven' van die eeuwige blijdschap. In de Vroege Kerk werd tijdens het Avondmaalsviering gebeden: Maranatha! Dat betekent: "Kom, Heere Jezus!"

Kinderen en het Heilig Avondmaal

Kinderen hebben geen kerkelijk recht om aan het Avondmaal te gaan. Daarnaast duurt deze dienst vaak lang. Helaas gebeurt het daarom weleens dat kinderen niet mee naar de kerk gaan als het Heilig Avondmaal wordt bediend. Bij hoeveel kinderen zal het echter niet gebeurd zijn, dat er diepe indrukken waren van Gods aanwezigheid tijdens de Avondmaalsdienst. Zie het citaat hieronder, afkomstig uit een lezing tijdens een predikantenconferentie.

Je keek er als kind altijd met ontzag naar. Je kwam de kerk binnen en je zag de tafel staan met het witte kleed gedekt. Onder het kleine kleed wist je de mooie zilveren kan met de bekers en de schalen, waarop het in repen gesneden brood lag. Vandaag is het Avondmaal. En je keek en keek, je zag de mensen komen en gaan en wist, zoals misschien een kind dat alleen kan: hier is God. En soms dat wonderlijke wat je ook met je kinderlijke intuïtie aanvoelde: de tranen bij deze en gene, in de wonderlijke mengeling van droefheid over de zonde en toch vreugde in God. En je dacht over later of je dan ook zou komen. Dat was toch wel heel wat, dat opstaan van je stoel of uit de bank en dat gáán naar de tafel. Het maakte grote en blijvende indruk...

Wat is het belangrijk dat er na de Avondmaalsdienst thuis gesproken wordt, opdat de kinderen jaloers zouden mogen worden op Gods kinderen.

Belijdenisgeschriften

Heidelbergse Catechismus

- Zondag 25: van de Sacramenten
- Zondag 28, 29 en 30: Van het Heilig Avondmaal des Heeren

Nederlandse Geloofsbelijdenis

- Art. 33: Van de Sacramenten
- Art. 35: Van het Heilig Avondmaal van onze Heere Jezus Christus

Antwoorden bij werkboekje -10 en +10

Lees met elkaar Lukas 22:7

En de dag der ongehevelde broden kwam, op dewelke het Pascha moest geslacht worden.

Vragen:

- Welk feest wordt er gevierd?

Het Pascha.

- Wanneer is dat feest voor het eerst gevierd?

Het is voor het eerst gevierd vóór de tiende plaag, toen het volk Israël uit Egypte werd bevrijd. Er moest een lam worden geslacht, het bloed van het lam werd aan de deurposten gestreken zodat de verderfengel voorbij zou gaan aan dat huis. In de huizen van de Egyptenaren werden die nacht de eerstgeborenen gedood.

- Wat zijn ongehevelde broden?

Ongehevelde broden worden in de Bijbel meestal ongezuurde broden of koeken genoemd. Dat betekent dat er geen zuurdeeg aan het deeg was toegevoegd, zodat het deeg niet eerst lang hoefde te rijzen. Wij gebruiken daar nu gist voor. Het wees op de haast, het volk zou met haast uit Egypte vertrekken.

Lezen

Lees met elkaar Lukas 22:14 -16

14 En als de ure gekomen was, zat Hij aan, en de twaalf apostelen met Hem.

15 En Hij zeide tot hen: Ik heb grotelijks begeerd, dit Pascha met u te eten, eer dat Ik lijde;

16 Want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk Gods.

Gespreksvragen

- Wat lees je over de apostelen in deze verzen?

Hier wordt het getal 12 genoemd. Ook Judas is er dus nog bij. Ze zitten met elkaar rond de paasmaaltijd, met de Heere Jezus.

- In vers 15 en 16 staan veel moeilijke woorden. Kijk naar vers 15. Wat zegt de Heere Jezus in dit vers tegen Zijn apostelen?

- *Grotelijks begeerd = heel erg ernaar verlangd.*

- *Eer dat Ik lijde = voor dat het lijden voor Mij begint.*

In eigen woorden gezegd, zegt de Heere Jezus dus: Ik heb er heel erg naar verlangd om deze Paasmaaltijd met jullie te houden, voor Mijn lijden begint.

- Wat kun jij vandaag leren van wat de Heere Jezus tegen Zijn apostelen zegt?

De Heere Jezus weet dat het grote lijden (in Gethsémané en op Golgotha) voor Hem nu gaat beginnen. Hij weet ook dat Zijn discipelen Hem die nacht allen zullen verlaten. Toch verlangt Hij ernaar met deze discipelen de maaltijd te houden. Daarin zie je Zijn grote liefde voor hen. Hij is gekomen om te dienen, denkt niet eerst aan Zichzelf, maar aan hen.

Zo is Jezus nog. Hoewel wij zondaren zijn, komt Hij met Zijn liefde naar ons toe. Het is Zijn onbegrijpelijke liefde dat Hij zondige mensen zo graag bij Zich wil hebben.

Lezen

De meester of juf leest de tekst hardop langzaam voor. Luister goed!

Lukas 22:17 en 18

17 En als Hij een drinkbeker genomen had, en gedankt had, zeide Hij: Neemt deze, en deelt hem onder ulieden.
18 Want Ik zeg u, dat Ik niet drinken zal van de vrucht des wijnstoks, totdat het Koninkrijk Gods zal gekomen zijn.

Bespreken

- Waar moet je aan denken als deze teksten worden voorgelezen?

Dingen die de kinderen kunnen opschrijven of tekenen zouden kunnen zijn:

- Een (Avondmaals-)beker
- Jezus Die een dankgebed uitspreekt voor Hij de beker ronddeelt
- Een beker waar iedereen uit drinkt
- De wijn wordt vrucht van de wijnstok genoemd
- Het Koninkrijk van God komt

Misschien hebben ze juist vragen: Wat bedoelt de Heere Jezus met de woorden dat Hij niet meer zal drinken van de wijn, totdat het Koninkrijk Gods zal gekomen zijn?

- Vertel om de beurt wat je in het vak hebt getekend of geschreven.

Laat de kinderen hierover in gesprek gaan. Waarom hebben ze juist dát opgeschreven of getekend?

- De juf of meester leest het vers nog een keer. Ontdek je nog nieuwe dingen?
- Schrijf of teken ze in het vak hieronder.

Misschien hebben ze ook van elkaar nog andere dingen gezien of gehoord.

- Wat hebben jullie met elkaar geleerd van deze verzen?

Er zijn veel dingen die uit deze verzen te leren zijn. De discipelen en de Heere Jezus drinken blijkbaar uit één beker. Dat zie je terug in het Heilig Avondmaal. Door corona kan dat nu anders zijn, maar die ene beker is er ook nu nog steeds op de avondmaaltafel.

Jezus dankt voor het rondgaan van de beker, dat hoort bij de manier waarop het Pascha gevierd werd. Het was een zegen die uitgesproken werd.

De Heere Jezus zegt dat Hij niet meer van de vrucht van de wijnstok zal drinken. Dit betekent dat dit het laatste aardse Pascha is, dat de Hij met Zijn discipelen houdt. Het gaat zelfs nog verder. Dit is de laatste keer dat het Pascha gehouden hoeft te worden. Het Pascha met het geslachte paaslam zag terug op de verlossing uit Egypte. Jezus is daarvan de vervulling. Hij is het volkomen Paaslam. Het Pascha wordt overgezet naar het Heilig Avondmaal.

Lezen

Lees met elkaar Lukas 22:19

19 En Hij nam brood, en als Hij gedankt had, brak Hij het en gaf het hun, zeggende: Dat is Mijn lichaam, hetwelk voor u gegeven wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis.

Bespreken/Vragen

- Probeer deze tekst in je eigen woorden te zeggen en vertel dat tegen wie naast je zit.

En Hij nam brood en nadat Hij gedankt had, brak Hij het brood en gaf het aan hen en zei: Dit is Mijn lichaam, dat voor jullie gegeven wordt. Doe dit, telkens opnieuw om aan Mij te denken.

- Hoe noemt de Heere Jezus het brood?

Zijn lichaam.

- Waarom gebruikt Hij dit voorbeeld?

Zie ook Heidelbergse Catechismus vraag en antwoord 79. Het brood wordt gebroken, zo zal ook Jezus' lichaam gebroken/gedood worden. Brood is voedzaam als je het eet, je wordt er sterk van en je krijgt nieuwe kracht. Hij wil ons hiermee leren dat Zijn gekruisigd lichaam het echte eten is voor de ziel van Gods kinderen. Net zoals ons lichaam eten nodig heeft om te kunnen leven. Met Zijn lichaam voedt Hij de ziel en geeft Hij het eeuwig leven aan de Zijnen.

En door dit zichtbare teken wil Hij ervan verzekeren dat zij door de Heilige Geest echt deel krijgen aan Zijn lichaam. Dat is net zo zeker als het brood met de mond proeven, om Hem te gedenken.

Als je een kind van God bent, is Zijn lijden en gehoorzaamheid jouw lijden en jouw gehoorzaamheid geworden. Dat is even zeker alsof jijzelf persoonlijk voor al je zonden had geleden en God hiermee betaald had.

- *Want Mijn vlees is waarlijk spijs, en Mijn bloed is waarlijk drank. (Johannes 6:55)*
- *Ik ben het levende Brood Dat uit de hemel nedergedaald is; zo iemand van dit Brood eet, die zal in der eeuwigheid leven. En het brood dat Ik geven zal, is Mijn vlees, hetwelk Ik geven zal voor het leven der wereld. Johannes 6 : 51*

- Hoe heeft de Heere Jezus Zijn lichaam gegeven?

Hij heeft Zich gevangen laten nemen, Zich laten geselen en Hij wilde aan het kruis sterven.

- Wat betekent: gedachtenis?

Dan denk je aan iemand, die niet (meer) bij je is. Woordenboek Van Dale zegt: Voortdurende herinnering.

- Er staat: Doet dat. Wat moeten de discipelen doen?

Het brood dat de Heere Jezus aan hen geeft, moeten ze eten. En door dat brood te eten, moeten ze denken aan de Heere Jezus, dat Hij Zijn lichaam heeft laten verbreken.

- Wat betekent dat voor ons?

Paulus herhaalt deze woorden als hij in de Korinthebrief spreekt over het Heilig Avondmaal.

En als Hij gedankt had, brak Hij het en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt; doet dat tot Mijn gedachtenis.

Desgelijks nam Hij ook de drinkbeker na het eten des Avondmaals, en zeide: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed; doet dat, zo dikwijls als gij die zult drinken, tot Mijn gedachtenis.

Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt. (1 Korinthe 11:24-26)

Het Avondmaal moet dus gevierd worden, om de dood van de Heere Jezus te gedenken en te verkondigen, totdat de Heere Jezus terugkomt. Die opdracht is er nog steeds.

Dat is enerzijds een bevel, dat gehoorzaamd moet worden. Anderzijds is het ook een groot genadewonder, dat de Heere Zijn kinderen nu nog steeds door het gebroken brood wil wijzen op Zijn volkomen offer aan het kruis.

Lezen

De meester of juf leest de tekst hardop langzaam voor. Luister goed!

Lukas 22:20

20 Desgelijks ook de drinkbeker na het Avondmaal, zeggende: Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed, hetwelk voor u vergoten wordt.

Bespreken

- Waar moet je aan denken als de tekst wordt voorgelezen?
- Schrijf of teken dat in het vak hieronder.

Ook hier kunnen de kinderen verschillende dingen opschrijven of tekenen. Bijvoorbeeld:

- *De Avondmaalsbeker*
- *De wijn die met een duidelijke straal in de beker gegoten wordt*
- *Het deel van de Bijbel dat het Nieuwe Testament is (dat wordt niet bedoeld, maar daar kun je dan hierna op ingaan),*
- *Dat de Heere Jezus' zweet werd als grote druppels bloed*
- *Het bloed van de Heere Jezus bij Zijn geseling en door de doornenkroon*
- *Het bloed van de Heere Jezus toen Hij gekruisigd werd*
- *Misschien schrijven tekenen ze iets over het 'voor u'*

- Vertel om de beurt wat je in het vak hebt getekend of geschreven.

Laat de kinderen hierover in gesprek gaan. Waarom hebben ze juist dát opgeschreven of getekend?

Als ze getekend hebben: wilden/konden ze wel tekenen waar ze aan dachten? Want er zijn natuurlijk dingen, die niet kunt tekenen omdat ze te heilig zijn.

De juf of meester leest het vers nog een keer. Ontdek je nog nieuwe dingen?

Schrijf of teken ze in het vak hieronder.
Misschien hebben ze ook van elkaar nog andere dingen gezien of gehoord.

Wat hebben jullie met elkaar geleerd van dit vers?

Allereerst is het goed om hier uit te leggen wat er hier met het Nieuwe Testament bedoeld wordt. Dat is hier namelijk niet het deel van de Bijbel met de Bijbelboeken van Mattheüs tot Openbaring, maar het betekent hier het nieuwe verbond. Onder het oude verbond of testament waren er dagelijks offers nodig, maar nu zal Jezus het volmaakte offer brengen. Zijn bloed is offerbloed, dat het nieuwe verbond of testament verzegelt. Nu hoeft er dus ook geen bloed meer te vloeien, maar is de wijn het teken van het bloed van het volmaakte offer van de Heere Jezus.

Verder is het mooi om samen na te gaan, op welke momenten Jezus Zijn bloed gegeven heeft, om de ernst van Jezus' lijden en Zijn liefde tot de dood toe voor Zijn kinderen te benadrukken.

Tenslotte is het mooi om hier de kinderen nog echt te laten nadenken over de woorden 'voor u'. Daar kun je een mooie spits maken naar de kinderen toe: Heb jij de Heere Jezus lief?

Voor +10 zijn op de volgende pagina een aantal vragen/antwoorden toegevoegd.

Bespreken

Gesprek over het Heilig Avondmaal

Je hebt nu veel gelezen en geleerd over het Heilig Avondmaal.

Schrijf of teken in het vak hieronder

- Wat je moeilijk vindt bij het Heilig Avondmaal
- Wat je mooi vindt bij het Heilig Avondmaal

Er kunnen hier veel dingen opgeschreven/getekend worden. Van diep geestelijke zaken tot heel praktische dingen. Wat voorbeelden:

- *De dienst duurt lang.*
- *Niet iedereen neemt deel aan het Heilig Avondmaal.*
- *Eigen ouders nemen wel/niet allebei deel aan het Heilig Avondmaal.*
- *Mensen moeten soms huilen.*
- *Kinderen mogen nog niet aan het Avondmaal.*
- *Duidelijk beeld in brood en wijn van wat de Heere wil geven.*
- *Er is veel te zien.*

Het is mooi om hier te bespreken, dat kinderen nog niet aan het Avondmaal mogen. Waarom is dat? Vinden jullie dat moeilijk? Vinden jullie dat jammer?

Maar niet aan het Avondmaal mogen, betekent niet dat ze niet bij de Koning van het Avondmaal mogen komen, bij de Heere Jezus Zelf. Integendeel.

Jezus zegt dan wel niet: Laat de kinderen tot het Heilig Avondmaal komen, maar Hij zegt wél: Laat de kinderen tot Mij komen, en verhindert hen niet! De tekenen van brood en wijn laten ook aan de kinderen zien, dat er vergeving is door het lijden en sterven van de Heere Jezus.

Antwoorden bij werkboekje +10

Pascha/Heilig Avondmaal (Je hoort van je meester of juf hoe je deze vraag gaat bespreken).

Of en hoe je de vraag over de vergelijking van het Pascha en het Heilig Avondmaal gaat bespreken, hangt af van hoeveel tijd je hebt en of de kinderen het aankunnen om er een ander Bijbelgedeelte bij te betrekken.

Lezen

Exodus 12:1-14 (instelling Pascha)

Bespreken/vragen

- Wat is hetzelfde in het vieren van het Pascha als in het Heilig Avondmaal?
- o *Gezamenlijke maaltijd*
- o *Tekenen die iets duidelijk maken (het lam, de ongezuurde broden, de bittere saus bij het Pascha en de tekenen van brood en wijn bij het Heilig Avondmaal)*
- o *Het wordt Avondmaal genoemd.*
  - Wat is verschillend?
Pascha:
- o *Ook kinderen erbij*
- o *Er vloeide bloed*
- o *Er was haast*
- o *Maaltijd in de avond (daarom nog altijd Avondmaal, terwijl het Heilig Avondmaal in de ochtend wordt gehouden).*
  - *Waarom zou de Heere Jezus het Avondmaal nu juist tijdens het Pascha hebben ingesteld?*

Het Pascha wees op de bevrijding uit de slavernij van Egypte. Zo heeft de Heere Jezus de slavernij van de duivel verbroken. Hij is het Lam van God. Achter het bloed van het lam waren de eerstgeborenen veilig, zo zijn zondaren veilig achter het bloed van de Heere Jezus.

Paulus en het Heilig Avondmaal

(Je hoort van je meester of juf hoe je deze vraag gaat bespreken.)

Of en hoe je de vraag over Paulus en het Heilig Avondmaal gaat bespreken, hangt af van hoeveel tijd je hebt en of de kinderen het aankunnen om er een ander Bijbelgedeelte bij te betrekken.

Lezen

Lees samen 1 Korinthe 11:26

Want zo dikwijls als gij dit brood zult eten en deze drinkbeker zult drinken, zo verkondigt de dood des Heeren, totdat Hij komt.

Vragen

- Wat betekent: totdat Hij komt?
Totdat de Heere Jezus terugkomt op de wolken van de hemel.
- Wat betekent: zo verkondigt de dood des Heeren?
De kanttelingen bij dit vers vertellen dat degenen die het Avondmaal houden in hun hart moeten overdenken, geloven en met dankzegging belijden, dat de Heere Christus voor hen is gestorven, om hen van de eeuwige dood te verlossen en zalig te maken.
Daarnaast moeten ook de dienaren van het Woord, bij de bediening het volk onderwijzen, dat dit gebroken brood en deze wijn een teken en verzegeling is van de bittere dood van Christus aan het kruis, en van de weldaden daardoor voor ons verkregen.
- Wat wil Paulus (de Heere) ons hiermee leren?
Paulus beklemtoont met dit vers de opdracht van de Heere Jezus: Doet dat tot Mijn gedachtenis. Het gaat in het Heilig Avondmaal niet in de eerste plaats om degenen die aan het Avondmaal gaan, maar om Wie de Heere Jezus is en wat Hij gedaan heeft om zondaren te verlossen van de eeuwige dood.